

ARTIKEL 8 WET PATIËNTENRECHTEN

Wetsontwerp tot wijziging – commentaar, bedenkingen en opmerkingen

I. Huidig artikel

§ 1. De patiënt heeft het recht om geïnformeerd, voorafgaandelijk en vrij toe te stemmen in iedere tussenkomst van de beroepsbeoefenaar.

Deze toestemming wordt uitdrukkelijk gegeven behalve wanneer de beroepsbeoefenaar, na de patiënt voldoende te hebben geïnformeerd, uit de gedragingen van de patiënt redelijkerwijze diens toestemming kan afleiden.

Op verzoek van de patiënt of van de beroepsbeoefenaar en met de instemming van de beroepsbeoefenaar of van de patiënt, wordt de toestemming schriftelijk vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

§ 2. De inlichtingen die aan de patiënt verstrekt worden, met het oog op het verlenen van diens toestemming bedoeld in § 1, hebben betrekking op het doel, de aard, de graad van urgentie, de duur, de frequentie, de voor de patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's verbonden aan de tussenkomst, de nazorg, de mogelijke alternatieven en de financiële gevolgen. Ze betreffen bovendien de mogelijke gevolgen ingeval van weigering of intrekking van de toestemming, en andere door de patiënt of de beroepsbeoefenaar relevant geachte verduidelijkingen, desgevallend met inbegrip van de wettelijke bepalingen die met betrekking tot een tussenkomst dienen te worden nageleefd.

§ 3. De in § 1 bedoelde informatie wordt voorafgaandelijk en tijdig verstrekt en onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten voorzien in § 2 en § 3 van artikel 7.

§ 4. De patiënt heeft het recht om de in § 1 bedoelde toestemming voor een tussenkomst te weigeren of in te trekken.

Op verzoek van de patiënt of de beroepsbeoefenaar wordt de weigering of intrekking van de toestemming schriftelijk vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

De weigering of intrekking van de toestemming heeft niet tot gevolg dat het in artikel 5 bedoelde recht op kwaliteitsvolle dienstverstrekking jegens de beroepsbeoefenaar ophoudt te bestaan.

Indien de patiënt toen hij nog in staat was de rechten zoals vastgelegd in deze wet uit te oefenen, schriftelijk te kennen heeft gegeven zijn toestemming tot een welomschreven tussenkomst van de beroepsbeoefenaar te weigeren, dient deze weigering te worden geëerbiedigd zolang de patiënt ze niet herroept op een moment dat hij in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen.

§ 5. Wanneer in een spoedgeval geen duidelijkheid aanwezig is omtrent de al dan niet voorafgaande wilsuitdrukking van de patiënt of zijn vertegenwoordiger zoals bedoeld in hoofdstuk IV, gebeurt iedere noodzakelijke tussenkomst van de beroepsbeoefenaar onmiddellijk in het belang van de gezondheid van de patiënt. De beroepsbeoefenaar maakt hiervan melding in het in artikel 9 bedoelde

patiëntendossier en handelt van zodra dit mogelijk is overeenkomstig de bepalingen van de voorgaande paragrafen.

II. Wetsontwerp Minister Vandenbroucke

§1. De patiënt heeft het recht om geïnformeerd, voorafgaandelijk en vrij toe te stemmen in iedere tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar.

§2. De gezondheidszorgbeoefenaar licht de patiënt voorafgaand en tijdig in over de voorgenomen tussenkomsten en over de ontwikkelingen van de tussenkomsten overeenkomstig de voorwaarden en de modaliteiten geformuleerd in artikel 7, §§2 en 3.

De gezondheidszorgbeoefenaar stelt zich tijdens het overleg op de hoogte van de situatie en voorkeuren van de patiënt, nodigt de patiënt uit om vragen te stellen en verstrekt op verzoek schriftelijk of elektronisch de in deze paragraaf bedoelde informatie.

De inlichtingen verbonden aan de tussenkomst, die overeenkomstig het eerste lid aan de patiënt verstrekt worden, hebben afhankelijk van hetgeen de patiënt redelijkerwijze dient te weten, betrekking op:

1° het doel de aard, de graad van urgentie, de duur, de frequentie;

2° de voor de patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's;

3° de nazorg;

4° de mogelijke alternatieven, al dan niet uitgevoerd door een andere gezondheidszorgbeoefenaar;

5° andere verduidelijkingen, desgevallend met inbegrip van de wettelijke bepalingen die met betrekking tot een tussenkomst dienen te worden nageleefd.

De gezondheidszorgbeoefenaar informeert de patiënt over de financiële gevolgen van de tussenkomst overeenkomstig artikel 73, § 1 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen.

§3. De in de eerste paragraaf bedoelde toestemming wordt uitdrukkelijk gegeven behalve wanneer de gezondheidszorgbeoefenaar, na de patiënt overeenkomstig de eerste paragraaf voldoende te hebben geïnformeerd, uit de gedragingen van de patiënt redelijkerwijze diens toestemming kan afleiden.

Op verzoek van de patiënt of van de gezondheidszorgbeoefenaar wordt de toestemming schriftelijk vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

Art. 8/1.

De patiënt heeft het recht om de in artikel 8 bedoelde toestemming voor een tussenkomst te weigeren of in te trekken.

Op verzoek van de patiënt of de gezondheidszorgbeoefenaar wordt de weigering of intrekking van de toestemming schriftelijk vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

De gezondheidszorgbeoefenaar licht de patiënt in over de mogelijke gevolgen ingeval van weigering of intrekking van de toestemming en overlegt met de patiënt over mogelijke alternatieve tussenkomsten, al dan niet uitgevoerd door de gezondheidszorgbeoefenaar.

De weigering of intrekking van de toestemming heeft niet tot gevolg dat het in artikel 5 bedoelde recht op kwaliteitsvolle, doelgerichte dienstverstrekking jegens de gezondheidszorgbeoefenaar ophoudt te bestaan.

Art. 8/2.

§1. Indien de patiënt toen hij nog in staat was de rechten zoals vastgelegd in deze wet uit te oefenen, schriftelijk zijn wensen voor zijn gezondheidszorg te kennen heeft gegeven, dient rekening gehouden te worden met deze wensen zolang de patiënt ze niet herroept op een moment dat hij in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen, onverminderd artikel 4 van de Kwaliteitswet.

Indien de patiënt toen hij nog in staat was de rechten zoals vastgelegd in deze wet uit te oefenen, schriftelijk te kennen heeft gegeven zijn toestemming tot een welomschreven tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar te weigeren, dient deze weigering te worden geëerbiedigd zolang de patiënt ze niet herroept op een moment dat hij in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen.

§2. De in artikel 11/1 bedoelde vertrouwenspersoon en de in artikel 14 bedoelde vertegenwoordiger brengen een gezondheidszorgbeoefenaar op de hoogte brengen van het bestaan van een voorafgaande zorgplanning en/of een voorafgaande weigeringsverklaring.

De Koning kan de wijze bepalen waarop de patiënt op elektronische wijze een voorafgaande zorgplanning en/of voorafgaande weigeringsverklaring kan opstellen, alsook de wijze waarop en de voorwaarden waaronder een gezondheidszorgbeoefenaar kennis krijgt van deze voorafgaande zorgplanning en/of weigeringsverklaring.

Art. 8/3.

Wanneer in een spoedgeval geen duidelijkheid aanwezig is omtrent de wilsuitdrukking van de patiënt als bedoeld in artikel 8/2 of zijn vertegenwoordiger zoals bedoeld in hoofdstuk IV, gebeurt iedere noodzakelijke tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar onmiddellijk in het belang van de gezondheid van de patiënt. De gezondheidszorgbeoefenaar maakt hiervan melding in het in artikel 9 bedoelde patiëntendossier en handelt zodra dit mogelijk is overeenkomstig de artikelen 8, 8/1 en 8/2.

III. Aangepast voorstel (ten aanzien van Wetsvoorstel Vandenbroucke)

Art. 8. §1. De patiënt heeft het recht om geïnformeerd, voorafgaandelijk en vrij toe te stemmen in iedere tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar.

§2. De gezondheidszorgbeoefenaar licht de patiënt voorafgaand en tijdig in over de voorgenomen tussenkomsten ~~en over de ontwikkelingen van de tussenkomsten~~ overeenkomstig de voorwaarden en de modaliteiten geformuleerd in artikel 7, §§ 2, 3 ~~en 4~~.

De gezondheidszorgbeoefenaar stelt zich tijdens het overleg op de hoogte van de situatie en voorkeuren van de patiënt, nodigt de patiënt uit om vragen te stellen en verstrekt op verzoek schriftelijk of elektronisch de in deze paragraaf bedoelde informatie.

Met opmerkingen [A1]: Informatie over de 'ontwikkelingen van de tussenkomsten' lijkt overbodig want reeds vervat in de inlichtingen die conform artikel 8, §2, 3de lid moeten worden verstrekt

Met opmerkingen [A2]: Hier wordt ook verwezen naar de therapeutische exceptie zoals opgenomen in artikel 7, zodat deze modaliteit - indien de wettelijke voorwaarden zijn vervuld - ook in de context van artikel 8 kan worden toegepast.

De inlichtingen verbonden aan de tussenkomst, die overeenkomstig het eerste lid aan de patiënt verstrekt worden, hebben ~~afhankelijk van hetgeen de patiënt redelijkerwijze dient te weten~~ betrekking op:

1° het doel de aard, de graad van urgentie, de duur, de frequentie;

2° de voor de patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's;

3° de nazorg;

4° de mogelijke alternatieven ~~al dan niet uitgevoerd door een andere gezondheidszorgbeoefenaar~~;

5° de financiële gevolgen, ~~onverminderd en in de geest van specifieke wettelijke bepalingen die met betrekking tot de financiële informatieverstrekking over zorgverstrekkingen dienen te worden nageleefd~~;

6° andere **relevante** verduidelijkingen, desgevallend met inbegrip van de wettelijke bepalingen die met betrekking tot een tussenkomst dienen te worden nageleefd.

~~De gezondheidszorgbeoefenaar informeert de patiënt over de financiële gevolgen van de tussenkomst overeenkomstig artikel 73, § 1 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen.~~

§3. De in de eerste paragraaf bedoelde toestemming wordt uitdrukkelijk gegeven behalve wanneer de gezondheidszorgbeoefenaar, na de patiënt overeenkomstig de eerste paragraaf voldoende te hebben geïnformeerd, uit de gedragingen van de patiënt redelijkerwijze diens toestemming kan afleiden.

Op verzoek van de patiënt of van de gezondheidszorgbeoefenaar wordt de toestemming schriftelijk **of elektronisch** vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

Art. 8/1.

§1 De patiënt heeft het recht om de in artikel 8 bedoelde toestemming voor een tussenkomst te weigeren of in te trekken.

Op verzoek van de patiënt of de gezondheidszorgbeoefenaar wordt de weigering of intrekking van de toestemming schriftelijk **of elektronisch** vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

De gezondheidszorgbeoefenaar licht de patiënt in over de mogelijke gevolgen in geval van weigering of intrekking van de toestemming en overlegt met de patiënt over mogelijke alternatieve tussenkomsten, ~~al dan niet uitgevoerd door de gezondheidszorgbeoefenaar~~. ~~De patiënt wordt geacht van dit recht op informatie afstand te doen indien expliciet of impliciet uit zijn gedragingen blijkt dat hij deze informatie niet wenst te ontvangen. De gezondheidszorgbeoefenaar maakt hiervan in voorkomend geval melding in het patiëntendossier.~~

De weigering of intrekking van de toestemming heeft niet tot gevolg dat het in artikel 5 bedoelde recht op kwaliteitsvolle, ~~doelgerichte~~ dienstverlening jegens de gezondheidszorgbeoefenaar ophoudt te bestaan.

Met opmerkingen [A3]: Dit is een gevaarlijke formulering: dit betekent dat de omvang en inhoud van de informatieverstrekking bepaald kan worden afhankelijk van de *veronderstelde* voorkennis die een patiënt zou moeten hebben over de behandeling. Hoe kan dit worden uitgemaakt? Dit kan leiden tot willekeurige situaties. Dit zou vb. kunnen betekenen dat wanneer een zorgkundige geopereerd wordt zij recht zou hebben op minder behandelingsinformatie omdat zij een voorafgaande zorgopleiding heeft genoten? Het lijkt om redenen van eenvoud en uniformiteit aanbevolen om in de WP een duidelijk lijstje te behouden van zaken waarover *steeds* moet geïnformeerd worden en deze formulering dus te schrappen.

Met opmerkingen [A4]: De formulering 'al dan niet uitgevoerd door een andere gezondheidszorgbeoefenaar' kan verwarring zaaien. Wellicht bedoelt men hier vb. ook minder invasieve methoden die door een andere zorgverlener of in een ander centrum zouden worden uitgevoerd (vb. pijnbehandeling i.p.v. onmiddellijke rug chirurgie).

Door de toevoeging van 'al dan niet uitgevoerd door een andere gezondheidszorgbeoefenaar' ontstaat er o.i. verwarring en bestaat de kans dat de informatieplicht over de alternatieven té ruim zal worden geïnterpreteerd. Over welke andere gezondheidszorgbeoefenaar gaat het hier? Moeten hier dan ook alle niet-conventionele behandelingsmethoden (zoals homeopathie, osteopathie, enz.) worden vermeld? Moeten ook zorgverleners/zorginstellingen buiten België worden vermeld? Dit kan niet de bedoeling zijn.

Voorkeur om de huidige formulering uit de Wet Patiëntenrechten te behouden.

Met opmerkingen [A5]: In huidige tekst art. 8 Wet Patiëntenrechten staat "andere door de patiënt of beroepsbeoefenaar relevant geachte verduidelijkingen". In het wetsvoorstel is dit verdwenen. Maar gewoon 'andere verduidelijkingen' lijkt wel heel breed en holt het lijstje onder 1° tot 5° enigszins uit. Daarom voorstel om begrip 'relevant' uit huidige tekst te behouden

Met opmerkingen [A6]: De verwijzing in het voorstel Wet Patiëntenrechten naar de financiële informatieplicht in de ZIV-wet is te beperkend (o.a. omdat bepaalde beroepsbeoefenaars die onder de Wet Patiëntenrechten vallen, niet onder ZIV-wet vallen. Bovendien gaat art. 73 ZIV-wet enkel over terugbetaalde verstrekkingen. Bovendien zijn er daarnaast nog andere relevante wetsbepalingen waarin de financiële informatieplicht over zorgverstrekkingen wordt geregeld, zoals het WER, art. 53 ZIV-wet, enz. ... [1]

Met opmerkingen [A7]: In art. 8, §2, tweede lid is voorzien 'schriftelijk of elektronisch'. Voorstel om dit hier op dezelfde wijze te voorzien.

Met opmerkingen [A8]: idem

Met opmerkingen [A9]: Zorgverleners worden geconfronteerd met patiënten die niet komen opdragen op hun geplande afspraak/ingreep, of die het ziekenhuis plots verlaten tegen medisch advies in. Om die reden werd hier een bepaling ingevoegd dat in dergelijke gevallen de patiënt wordt geacht afstand te hebben gedaan van zijn recht op informatie over de gevolgen van de behandelingsweigering. Het kan in dergelijke gevallen niet de bedoeling zijn dat ... [2]

Met opmerkingen [A10]: Doelgerichte zorg zit vervat in kwaliteitsvolle zorg?

Art. 8/2.

§1. De patiënt heeft het recht om voorafgaandelijk zijn wensen met betrekking tot zijn gezondheidszorg te kennen te geven voor het geval hij wilsonbekwaam zou worden en om daarbij de nodige begeleiding en informatie te verkrijgen vanwege de beroepsbeoefenaar telkens daartoe aanleiding bestaat.

§2. Indien de patiënt toen hij nog **in staat wilsbekwaam** was **om** de rechten zoals vastgelegd in deze wet uit te oefenen, schriftelijk te kennen heeft gegeven zijn toestemming tot een **welomschreven** tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar **te verlenen of** te weigeren, dient deze **weigerings wilsverklaring** te worden geëerbiedigd zolang de patiënt ze niet herroept op een moment dat hij **in staat wilsbekwaam** is om zijn rechten zelf uit te oefenen. **De beroepsbeoefenaar kan hiervan afwijken indien hij daartoe gegronde redenen aanwezig acht.**

§3. De Koning bepaalt hoe de wilsverklaring wordt opgesteld, geregistreerd en herbevestigd of ingetrokken en via de diensten van het Rijksregister aan de betrokken beroepsbeoefenaars wordt meegedeeld.

Art. 8/34

Wanneer in een spoedgeval geen duidelijkheid aanwezig is omtrent **de werkelijke wil van de patiënt** ~~wilsuitdrukking van de patiënt als bedoeld in artikel 8/2~~ of zijn vertegenwoordiger zoals bedoeld in hoofdstuk IV, gebeurt iedere noodzakelijke tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar onmiddellijk in het belang van de gezondheid van de patiënt. De gezondheidszorgbeoefenaar maakt hiervan melding in het in artikel 9 bedoelde patiëntendossier en handelt zodra dit mogelijk is overeenkomstig de artikelen 8, 8/1 en 8/2.

Met opmerkingen [A11]: Deze formulering (met name verwijzing naar vooraf uitgedrukte wil conform art. 8/2) is véél te beperkend. Art. 8/2 gaat enkel over voorafgaande schriftelijke wilsverklaringen, terwijl de spoedgevallenregeling gaat over elke zorgverstreking die dringend moet gebeuren en waarbij het niet duidelijk is wat de werkelijke wil van de patiënt hierover is (vb. tijdelijke coma na verkeersaccident, alcoholintoxicatie, enz.). Daarom voorstel tot aanpassing

Pagina 4: [1] Met opmerkingen [A6] Auteur

De verwijzing in het voorstel Wet Patiëntenrechten naar de financiële informatieplicht in de ZIV-wet is te beperkend (o.a. omdat bepaalde beroepsbeoefenaars die onder de Wet Patiëntenrechten vallen, niet onder ZIV-wet vallen. Bovendien gaat art. 73 ZIV-wet enkel over terugbetaalde verstrekkingen. Bovendien zijn er daarnaast nog andere relevante wetsbepalingen waarin de financiële informatieplicht over zorgverstrekingen wordt geregeld, zoals het WER, art. 53 ZIV-wet, enz.

Daarom voorstel om in de Wet Patiëntenrechten enkel algemene financiële informatieplicht te behouden (zodat alle situaties gedekt zijn), maar toe te voegen dat deze infoplicht geldt 'onverminderd **en in de geest van** specifieke wetsbepalingen', rekening houdende met de ratio legis van het gewijzigde art. 73, §1 GvU-wet.

Pagina 4: [2] Met opmerkingen [A9] Auteur

Zorgverleners worden geconfronteerd met patiënten die niet komen opdagen op hun geplande afspraak/ingreep, of die het ziekenhuis plots verlaten tegen medisch advies in. Om die reden werd hier een bepaling ingevoegd dat in dergelijke gevallen de patiënt wordt geacht afstand te hebben gedaan van zijn recht op informatie over de gevolgen van de behandelingsweigering. Het kan in dergelijke gevallen niet de bedoeling zijn dat zorgverleners zelf actief de patiënten contacteren om hen alsnog te wijzen op de gevolgen van een dergelijk niet-opdagen of plots verlaten van het ziekenhuis.